

z p r a v o d a j

XXV. ročník

2

2014

2 Editorial

Soluň ve vzpomínce; učňovství v Evropě a chybějící podniky u nás; jak se naučit pohotovosti (do lednového čísla už se nevešlo, ale v obsahu zůstalo).

3 Z glosáře Cedefopu 26

Další část překladu termínů z glosáře – know-how, savoir-faire...

4 Priority řeckého předsednictví EU v oblasti vzdělávání a mládeže

Pro posledních šest měsíců programu tria předsednictví (Irsko, Litva, Řecko).

6 Mezi vzděláváním a zaměstnatelností

Stručná zpráva Cedefopu (výsledky za rok 2013 a plán práce na rok 2014).

9 Nové odborné školy ve Spojeném království

University Technical Colleges – UTC pro 14–18leté žáky.

10 Skutečné učňovství ve Spojeném království

Potřebné změny, doporučení a vize pro budoucnost.

11 Německé učňovství – vzor pro Francii?

Padesátiletá spolupráce francouzských a německých odborníků.

13 Systémy školství ve Finsku a ve Švédsku

Stručné a kritické srovnání obou systémů.

14 Co nového v časopisech

Journal of vocational education and training, Vol. 65, 2013, No. 4.

15 Nové knihy v knihovně

Názorné vyučování a škola; Faktory ovlivňující kvalifikaci vzdělavatelů v odborném vzdělávání.

15 Znovuobjevené knihy

Dvacáté století; O původu věcí; Rostliny; Základy duševního života; Antická kultura ...

16 Zajímavé internetové adresy

Řecké předsednictví; Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa; Praha – město literatury; Praha v knihovně; Evropský portál pro mládež; Středověk.

Příloha I: Máme málo vysokoškoláků?

Přetisk článku Vladimíry Jelínkové z čísla 12/1997 Zpravodaje.

Editorial



Dívka v slavnostním řeckém kroji zaujala v roce 2006 v Soluni našeho kolegu Petra Viceníka, který tehdy pracoval v Cedefopu. Ve starších Zpravodajích můžete najít jeho příspěvky. Tímto snímkem připomínáme, že 11. března by se dožil 65 let (zemřel 22. 7. 2011).

Překlad nejnovější stručné zprávy Cedefopu zabírá přes tři stránky. (V důsledku toho jsme museli dva dříve připravené články vytisknout menším písmem tak, aby se vešly.) Rekapituluje činnost Cedefopu v loňském roce a zároveň představuje plán na letošní rok. Překlad jsme doplnili odkazy na články Zpravodaje, které se již podrobněji zabývaly některými tématy obsaženými ve stručné zprávě, např. kvalifikací ESCO nebo Evropskou aliancí pro učňovství.

V lednovém editorialech jsme psali, že v prioritách řeckého předsednictví není výslovná zmínka o (odborném) vzdělávání. Mezitím se však na stránkách řeckého předsednictví objevil 58stránkový program předsednictví i s prioritami v jednotlivých oblastech (vzdělávání a mládeži jsou věnovány stránky 54-56 – viz strana 4-5 Zpravodaje). Stránky předsednictví jsou velmi dobře technicky, informačně i esteticky zpracované – viz rubrika Zajímavé internetové adresy.

Dva články se zabývají učňovstvím. Jeden z nich z pohledu Spojeného království, kde se připravuje revoluce, která by měla v zemi zavést skutečné, reálné nebo opravdové učňovství. Druhý článek pochází z francouzského časopisu a jeho autor si klade otázku, zda je německý duální systém vhodný pro francouzské odborné vzdělávání. Stručně se zmiňuje také o uspořádání profesní přípravy v Dánsku, Norsku a Nizozemsku. To vše u příležitosti 50. výročí zahájení spolupráce německých a francouzských odborníků v odborném vzdělávání (1963–2013). Článek uzavírá tím, že pro duální systém učňovství ve Francii chybí tradice, to však nebrání pokračování spolupráce.

Naše učňovství mělo k německému systému mnohem blíže, lišilo se hlavně postavením učně v podniku. Problém s navázáním na starou dobrou tradici u nás spočívá hlavně v tom, že v důsledku kuponové privatizace zaniklo mnoho podniků, které byly pro přípravu učňů vybaveny personálně i materiálně. Československá námořní plavba sice učně nevychovala, absolventi z různých technických oborů však mohli najít práci na některé z 18 námořních lodí. ČNP vždy vykazovala velký zisk, přesto byly do roku 1998 všechny lodě prodány do zahraničí – viz Hyde Park Civilizace s námořním kapitánem Karlem Zemanem (ČT, 8. 2.).

Jedna čtenářka přinesla vydání Hraběte Monte Christa z roku 1975 (Svoboda), taktéž v překladu Mileny Tomáškové, z něhož jsme citovali již v lednovém čísle. Aby snaha čtenářky nepřišla nazmar, citujeme další část rozhovoru Dantèse a abbého: „A filozofii se není možné naučit?“ „Filozofie se nedá naučit. Filozofie je souhra vědomostí, které duch postupně získal a kterých dovedl použít v praxi. Filozofie je típytivý oblak, na němž se Kristus vznesl na nebesa.“ „Dobrá!“ zvolal Dantès, „čemu mě naučíte nejdřív? Spěchám, abych už začal. Žízním po vědění.“ „Všemu vás naučím,“ řekl abbé. A vskutku ještě ten večer sestavili oba vězni učební plán a hned nazítří ho začali provádět. (Omlouváme se za chybějící accent grave ve jménu Dantès a psaní titulu abbé (opat) s velkým A v předchozích číslech.)

Citát o vzdělávání nebo spíš o získávání kompetencí jsme tentokrát převzali od anglického spisovatele Edwarda Morgana Forstera (1879–1970): There's nothing like a debate to teach one quickness. (Pohotovosti se člověk nejlépe naučí v diskusi.).

AK

Z glosáře Cedefopu 26

Další pokračování hesel z glosáře (Cedefop 2011) v angličtině, němčině a francouzštině uvedených v abecedním pořádku a doplněných českým překladem.

73

know-how

Practical knowledge or expertise.

Source: based on New Oxford Dictionary of English, 1998.

Know-how

Das Wissen, wie man eine Sache praktisch verwirklicht, anwendet.

Quelle: Duden Deutsches Universalwörterbuch.

savoir-faire

Compétence, expérience dans l'exercice d'une activité.

Source: adapté de Nouveau Petit Robert, 1993.

know-how

1. ekon. souhrn znalostí o technologii, řízení a organizaci výroby, provozu apod.

2. pravidla postupu při vykonávání nějaké činnosti.

Pramen: Nová slova v češtině. Slovník neologizmů, 1998.

74

learning

Process by which an individual assimilates information, ideas and values and thus acquires knowledge, know-how, skills and/or competences.

Comment: learning occurs through personal reflection, reconstruction and social interaction. Learning may take place in formal, non-formal or informal settings.

Source: Cedefop, 2008c; European Commission, 2006a.

Lernen

Prozess, in dem eine Person Informationen, Ideen und Werte aufnimmt und sich auf diese Weise Wissen, Know-how, Fähigkeiten und/oder Kompetenzen aneignet.

Anmerkung:

▪ Lernprozess entsteht durch selbstständiges Reflektieren, Rekonstruieren sowie durch soziale Interaktion.

▪ Lernen kann im formalen, nicht formalen oder informellen Kontext stattfinden.

Quellen: Cedefop, 2008c; Europäische Kommission, 2006a.

apprentissage

Processus dans lequel un individu assimile de l'information, des idées et des valeurs et acquiert ainsi des savoirs, savoir-faire, aptitudes et/ou compétences.

Note:

▪ l'apprentissage s'effectue par la réflexion personnelle, la reconstruction ainsi que l'interaction sociale. L'appren-

tissage peut se dérouler dans un contexte formel, non formel ou informel;

▪ le terme «apprentissage professionnel» désigne un mode de formation (voir la définition du terme «apprenticeship».

Source: Cedefop, 2008c; European Commission, 2006a.

učení

Proces, jímž člověk vstřebává informace, myšlenky a hodnoty, a tím získává znalosti, know-how, dovednosti a/nebo kompetence.

Poznámky:

▪ k učení dochází přemýšlením, rekonstrukcí a sociální interakcí. Učení může probíhat ve formálním, neformálním nebo informálním uspořádání.

▪ v češtině, podobně jako ve francouzštině, se termín učení používá též ve smyslu „učňovství“ – jít do učení.

75

learning-by-doing

Learning acquired by repeated practice of a task, with or without prior instruction.

Source: Cedefop, 2008c.

Lernen durch Praxis / Praxislernen / Learning-by-doing

Bezeichnet Lernen mit oder ohne vorherige Anleitung durch wiederholtes Durchführen einer bestimmten Arbeitsaufgabe.

Quelle: Cedefop, 2008c.

apprentissage par la pratique

Apprentissage acquis par l'exécution répétée d'une tâche, avec ou sans instruction préalable.

Source: Cedefop, 2008c.

učení se praxí

Učení nabývané opakovaným vykonáváním nějakého úkolu, s předchozími instrukcemi nebo bez nich.

76

learning-by-using

Learning acquired by repeated use of tools or facilities, with or without prior instruction.

Source: Cedefop, 2008c.

Anwendungslernen / Lernen durch Anwendung / Learning-by-using

Bezeichnet Lernen mit oder ohne vorherige Anleitung durch die wiederholte Anwendung von Werkzeugen bzw. Geräten oder Anlagen.

Quelle: Cedefop, 2008c.

apprentissage par l'utilisation

Apprentissage acquis par l'utilisation répétée d'outils ou d'équipements, avec ou sans instruction préalable.

Source: Cedefop, 2008c.

učení se používáním

Učení nabývané opakovaným používáním nástrojů nebo zařízení, s předchozími instrukcemi nebo bez nich.

77

learning outcome(s) / learning attainments

Set of knowledge, skills and/or competences an individual has acquired and/or is able to demonstrate after completion of a learning process, either formal, non-formal or informal.

Source: Cedefop 2008c.

or

Statement of what a learner knows, understands and is able to do on completion of a learning process, which are defined in terms of knowledge, skills and competence.

Source: European Commission, 2008b.

Lernergebnisse

Bezeichnet die Gesamtheit der Kenntnisse, Fähigkeiten und/oder Kompetenzen, die eine Person nach Durchlaufen eines formalen, nicht formalen oder informellen Lernprozesses erworben hat und/oder nachzuweisen in der Lage ist.

Quelle: Cedefop 2008b.

oder

Aussagen darüber, was ein Lernender weiß, versteht und in der Lage ist zu tun, nachdem er einen Lernpro-

zess abgeschlossen hat. Sie werden als Kenntnisse, Fertigkeiten und Kompetenzen definiert.

Quelle: Europäische Kommission, 2008b.

résultats d'apprentissage / acquis d'apprentissage

L'ensemble des savoirs, aptitudes et/ou compétences qu'un individu a acquis et/ou est en mesure de démontrer à l'issue d'un processus d'apprentissage formel, non formel ou informel.

Note: en français, résultats d'apprentissage est davantage utilisé dans le contexte de l'ingénierie de la formation, et acquis d'apprentissage dans celui de la validation.

Source: Cedefop, 2008c.

ou

Énoncé de ce que l'apprenant sait, comprend et est capable de réaliser au terme d'un processus d'éducation et de formation; ces acquis de l'éducation et de la formation sont définis sous la forme de savoirs, d'aptitudes et de compétences.

Source: European Commission, 2008b.

výsledky učení

Soubor znalostí, dovedností a/nebo kompetencí, které člověk získal a/nebo je schopen předvést po ukončení vzdělávacího procesu buď formálního, neformálního nebo informálního.

nebo

Vyjádření toho, co žák zná, čemu rozumí a co je schopen dělat po ukončení vzdělávacího procesu, definované v termínech znalostí, dovedností a kompetencí.

Pramen: Cedefop. Glossary

<http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/17663.aspx>

Priority řeckého předsednictví EU v oblasti vzdělávání a mládeže



Rada ministrů pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport (Education, Youth, Culture and Sport – EYCS) se v průběhu řeckého předsednictví sejde dvakrát, v únoru a v květnu 2014. V souladu s liniemi 18měsíčního programu tria předsednictví (Irsko, Litva, Řecko) bude věnovat zvláštní pozornost tomu, jak vzdělávání, mládež, kultura, audiovizuální záležitosti a sport přispívají k hospodářskému růstu, zaměstnanosti a sociální soudržnosti. Překlad zachycuje nejdůležitější body.

Vzdělávání

Řecké předsednictví se časově shoduje se zahájením nového víceletého finančního rámce včetně nového programu Erasmus+ a nových strukturálních a inves-

tičních fondů, a proto bude Řecko usilovat o to, aby ministři školství zdůvodnili příslušný podíl investic do vzdělávání.

To je důležité i ve světle loni provedených šetření OECD a Evropské komise PISA (*Programme for International Student Assessment*) a PIAAC (*Programme for the International Assessment of Adult Competencies*)¹.

O výsledcích šetření bude Rada EYCS diskutovat v únoru se záměrem přijmout závěry Rady o Efektivním a inovativním vzdělávání a profesní přípravě k investování do kvalifikací (*Efficient and Innovative Education and Training to Invest in Skills*). Navrhované závěry se budou zaměřovat na problémy vyplývající z politického vývoje na konci roku 2013, např. na diskusi o digitálních dovednostech, učebních metodách a o využívání otevřených vzdělávacích zdrojů (*Open Educational Resources*), nebo na odezvu ministrů školství na *Alianci pro učňovství², záruku pro mladé lidi a záruku zaměstnanosti pro mladé lidi³*.

Řecké předsednictví též uspořádá konferenci o odborném vzdělávání a přípravě zaměřující se na nesoulad mezi nabídkou kvalifikací a poptávkou po nich.

Dále bude podporovat zajišťování kvality na všech úrovních vzdělávání přijetím příslušných závěrů Rady pro vzdělávání a mládež v červnu 2014. Předsednictví se také zaměří na mobilitu kvalifikací, jako na jeden z nejdůležitějších faktorů podporujících mobilitu studentů a zaručujících úspěšnost studijních výměn a kooperačních programů mezi školami.

Ve vysokém školství se bude posilovat nový multidimenzionální systém hodnocení VŠ (*U-Multirank*)⁴.

O novém kritériu v oblasti jazykového vzdělávání se bude diskutovat na zasedání Rady v červnu 2014.

O otázkách vzdělávání učitelů se bude diskutovat v návaznosti na prezentaci EK v dubnu 2013 a konferenci *Profesionální identita vzdělavatelů učitelů⁵*, která se konala v době irského předsednictví, se záměrem přijmout příslušné závěry Rady v červnu 2014.

Předsednictví se bude věnovat otázkám spravedlivosti a sociální soudržnosti, a uspořádá konferenci o předškolním vzdělávání a předčasném opouštění školy.

Mládež

Mladí lidé jsou nezranitelnější skupinou, pokud jde o zaměstnanost, vzdělávání, chudobu a jiné otázky. Strategie EU pro mládež (*EU Youth Strategy*)⁶ a strategie *Europe 2020*⁷ společně vytvářejí a podporují iniciativy a akce zaměřené na mladé lidi, zejména na jejich zaměstnanost, podnikatelství, kreativitu, kulturu, sociální začleňování a solidaritu.

Současné Trio předsednictví (Irsko, Litva a Řecko) se shodlo na sociálním začleňování jako na celkové tematické prioritě evropské spolupráce v oblasti mládeže. Řecko přijme politická opatření k potírání sociálního vylučování mládeže na poli kultury a podnikatelství.

Oblasti kultury a tvořivosti mají dvojí – ekonomickou a kulturní – povahu, protože často povzbuzují místní společnosti k novým ekonomickým aktivitám a k vytváření nových a udržitelných pracovních míst. Účast v neformálních a informálních vzdělávacích činnostech (*Youth Work*)⁸ poskytuje přidanou hodnotu všem mladým lidem, zvláště těm nejzranitelnějším. Dává jim dovednosti a kompetence, které jim pomohou rozvíjet osobnost, zvyšují sebedůvěru a usnadňují přechod ze vzdělávání do zaměstnání a na trh práce.

Řecké předsednictví má tři vzájemně propojené úkoly:

- podporovat návrhy opatření, která posilují sociální začleňování mladých lidí, zlepšováním jejich podnikatelského ducha, propagováním podnikatelství mládeže a především sociálního podnikatelství a vytvářením „zelených pracovních míst“ a nových pracovních příležitostí pro mladé lidi v oblasti kultury;
- zlepšovat přístup mladých lidí – zejména těch, kteří žijí ve vzdálených oblastech – k novým technologiím a dodávat odvahu mladým talentům v oblasti kultury;
- propagovat přínosnost práce mládeže, např. výměnu dobrých praktických zkušeností, ke zvyšování tvořivosti a podnikatelství mladých lidí.

Téma *kultura a podnikatelství* bude propagováno přijetím závěrů Rady o *Podporování podnikatelství mládeže se zvláštním zaměřením na sociální podnikatelství v oblasti kultury k posilování sociálního začleňování všech mladých lidí* na zasedání Rady EYCS dne 20. května 2014. Řecko chce přijmout i usnesení Rady: *Přehled strukturovaného dialogu s mladými lidmi o sociálním začleňování*. Toto usnesení bude odrážet: první fázi přehledu strukturovaného dialogu, který byl dokončen v průběhu *Evropského týdnu mládeže* (2013); *Společná doporučení druhé fáze přehledu*, který byl organizován v Bruselu (2013) a *Společná doporučení Konference EU o mládeži*, která se bude konat v březnu v Soluni. AK

¹ Straková, Jana a Veselý, Arnošt eds. *Předpoklady úspěchu v práci a v životě : výsledky mezinárodního výzkumu dospělých OECD PIAAC*. Praha : Dům zahraniční spolupráce, 2013. 228 s. ISBN 978-80-87335-53-6 Sg. 6857

² Evropská aliance pro učňovství. Zpravodaj č. 7-8/2013, s. 8.

³ Záruka pro mladé lidi. Zpravodaj č. 7-8/2013, s. 12-14.

⁴ <http://www.u-multirank.eu/>

⁵ <http://www.teachingcouncil.ie/promoting-teaching/eu-presidency-conference-2013.1587.html>

⁶ http://ec.europa.eu/youth/policy/youth_strategy/index_en.htm

⁷ <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/strategie-evropa-2020-78695/>

⁸ http://europa.eu/youth/node/7055_cs

Pramen: *Programme of the Greek Presidency of the Council of the European Union*. 1 January – 30 June 2014, p. 54-56. <http://www.gr2014.eu/Programme-Greek-Presidency-EU>

Mezi vzděláváním a zaměstnatelností

Podnázev stručné zprávy Výsledky práce Cedefopu v roce 2013 a plány na rok 2014, naznačuje, že plní zároveň funkci zprávy o činnosti za uplynulý rok a programu práce na nový rok. Takto zkrácenou verzi si možná přečte víc lidí.

Kvalitní odborné vzdělávání a příprava (OVP) relevantní potřebám trhu práce je pro EU prioritou. Hospodářské zpomalení vedlo k vysoké míře nezaměstnanosti a podzaměstnanosti zejména u mladých lidí. Kompetence, kvalifikace a zaměstnatelnost mají pro hospodářské zotavení v Evropě podstatný význam.

Zlepšování vyhlídek na zaměstnání pro mládež i dospělé poskytováním kvalitnějšího OVP je důležité pro práci Cedefopu, která se zaměřuje na podporu reformy systémů OVP, pomoc jednotlivcům a na lepší pochopení nabídky a poptávky kvalifikací na trhu práce.

Úloha Cedefopu v podpoře evropských politických činitelů v OVP v letech 2007–2012 byla evaluována pro Evropskou komisi (EK) – viz rámeček *O Cedefopu*.

Modernizace systémů OVP

Systémy OVP poskytující lidem potřebné kvalifikace, musí být atraktivní, inkluzivní, přístupné a flexibilní. V rámci *Kodaňského procesu pro zvýšenou evropskou spolupráci v odborném vzdělávání a přípravě a v celoživotním vzdělávání* souhlasilo 28 členských států EU plus Island a Norsko s tím, želepší své systémy OVP. Země v současné době pracují na plnění cílů stanovených pro období 2011–2014 v *Bruggském komuniké*.

Cedefop sledoval vývoj procesu a nyní evaluuje pokrok, kterého země dosáhly. V roce 2013 shromažďoval a analyzoval informace z jednotlivých zemí a v roce 2014 vydá celkovou monitorovací zprávu o politice OVP a analýzu situace v každé ze zúčastněných zemí. Zpráva uvede, jaká opatření země přijaly, např. pro omezení předčasných odchodů ze vzdělávání, pro zlepšování systémů validace neformálního a informálního vzdělávání a pro rozvoj učnovství a dalších forem vzdělávání na pracovišti. To pomůže politickým činitelům v rozhodování o další fázi *Kodaňského procesu*.

Společné evropské nástroje a principy mají pomáhat v tom, aby národní systémy OVP byly flexibilnější. Jejich úkolem je zlepšit uznávání a transparentnost kvalifikací a usnadňovat lidem přesuny mezi různými částmi systému vzdělávání (např. mezi všeobecným a odborným vzděláváním) a z jedné země do druhé. Evropské nástroje a principy zviditelňují různé druhy vzdělávání, takže lidé hledající zaměstnání mohou prezentovat všechny svoje kompetence včetně těch, které získali při práci, a nikoli jen formální kvalifikace. Cedefop spolupracuje s EK, členskými státy a sociál-

ními partnery tak, aby se evropské nástroje a principy vytvářely společně od samého začátku.

Rámeček 1: O Cedefopu

Cedefop je agentura EU pověřená utvářením politiky OVP, která podporuje excelenci a sociální začleňování a posiluje evropskou spolupráci v OVP.

Priority Cedefopu pro období 2012–2014 jsou:

- podporovat modernizaci systémů OVP;
- profesní dráhy a přechody včetně dalšího OVP, vzdělávání dospělých a vzdělávání na pracovišti;
- analyzovat potřebu kvalifikací a kompetencí.

Cedefop podporuje EK, členské státy a sociální partnery poskytováním odborných znalostí ve výzkumu, analýzou politiky a prací v síti. Šíří informace prostřednictvím webových stránek, publikací, sociálních médií, konferencí a seminářů.

Evaluace Cedefopu 2013

Přibližně každých pět let probíhá evaluace Cedefopu pro EK. Poslední evaluace byla za období 2007–2012 a její hlavní zjištění jsou:

- Cedefop byl velmi úspěšný při realizaci úkolů uvedených ve stanovách.
- Práce Cedefopu na modernizaci systémů OVP a analyzování kompetencí je vysoce oceňována. Cedefop je uznáván jako přední světové středisko pro rámce kvalifikací a kompetence.
- Tematické odborné znalosti pracovníků Cedefopu jsou nejdůležitějším zdrojem přidané hodnoty.
- Vliv Cedefopu se projevuje zejména v jeho podpoře otevřených metody koordinace politiky OVP.
- Cedefop má důležitý vliv na posilování spolupráce mezi zainteresovanými stranami v politice OVP v Evropě.
- Práce Cedefopu nedubluje činnost žádných jiných aktérů na evropské, národní nebo mezinárodní úrovni.
- Popularita výstupů Cedefopu a stahovaného obsahu se v důsledku spuštění nového webového portálu v roce 2010 významně zvýšila.
- Akce pořádané Cedefopem byly kvalitní a účastníci s nimi byli spokojeni.
- Fungování Cedefopu bylo nákladově efektivní.

Evropský rámec kvalifikací (EQF), ustavený Evropským parlamentem a doporučením Rady v roce 2008, usnadňuje srovnávání kvalifikací různých zemí. Cedefop podporuje 36 zemí, které používají národní rámce kvalifikací (NRK) k přiřazování nebo „odkazování“ svých kvalifikací k EQF. Tento proces dosud ukončilo 21 zemí a zbylé země tak hodlají učinit do roku 2015.

Zájem o národní rámce kvalifikací je celosvětový. Seznam NRK, který Cedefop kompiloval v roce 2013 s Evropskou nadací odborného vzdělávání (*European Training Foundation – ETF*) a UNESCO, ukazuje, že 142 zemí buď má, nebo vytváří NRK. Mnohé země EU používají NRK k reformování svých systémů vzdělávání. NRK jsou založeny na výsledcích vzdělávání (*learning outcomes*), které hodnotí, co je člověk schopen dělat na konci nějakého vzdělávacího období. To je flexibilnější přístup než tradiční vstupy vzdělávání (*learning inputs*), kdy je větší důraz kladen na to, kde a jak dlouho vzdělávání probíhalo. V roce 2014 bude Cedefop zkoumat vliv NRK na národní politiku.

Rekordní počet lidí nadále využívá *Europass* – portfolio dokumentů, které jim umožňuje prezentovat všechny své způsobilosti, kompetence a kvalifikace ve standardním evropském formátu a v 27 jazycích. Webovou stránku¹ navštívilo od jejího spuštění v roce 2005 kolem 75 milionů lidí. Stránka byla renovována v roce 2013 a od té doby zaznamenala 20,8 milionu návštěv. Od roku 2005 bylo online vypracováno 32 milionů životopisů, 8,7 milionu v roce 2013. Cedefop bude v roce 2014 pracovat na využití Europassu v jiných portálech nabízejících práci. Chce také do Europassu integrovat nástroj, který by umožnil lidem, aby si sami mohli ohodnotit své způsobilosti v IKT.

Další evropské nástroje, např. Evropský systém (přenosu) kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu (*European credit system for VET – ECVET*), který umožňuje započítat si odborné vzdělání získané v zahraničí do certifikátu v domovské zemi, a Evropský referenční rámec zajišťování kvality pro odborné vzdělávání a přípravu (*European quality assurance in VET – EQAVET*), který mezi jednotlivými zeměmi pomáhá vytvořit vzájemnou důvěru v různé kvalifikace udělované v členských státech. Oba nástroje byly ustaveny na základě doporučení Evropského parlamentu a Rady. Cedefop monitoruje dosažený pokrok a poskytuje odborné poradenství při realizaci.

Validace výsledků neformálního a informálního vzdělávání poskytuje lidem jiné cesty ke kvalifikacím. V roce 2013 požádala EK Cedefop o to, aby převzal aktualizaci Evropského seznamu o validaci výsledků neformálního a informálního vzdělávání (*European inventory on validation of non-formal and informal learning*). Cedefop vydá v roce 2014 nový seznam a pomůže při aktualizaci evropských směrnic pro validaci. V souladu se svým mandátem podporovat doporučení Rady ze dne 20. prosince 2012 o uznávání neformálního a informálního učení² bude Cedefop zkoumat systémy validace v 33 zemích.

Cedefop bude v roce 2014 pokračovat v podporování evropské vícejazyčné klasifikace dovedností/kompetencí, kvalifikací a povolání – ESCO³. Bude vytvářet spojení mezi ESCO a kvalifikacemi OVP a zlepšovat zařazování mezinárodních a odvětvových kvalifikací do ESCO. Cedefop vydá v roce 2014 studii o tom, jak jsou výsledky vzdělávání aplikovány a jak ovlivňují politiku vzdělávání a profesní přípravy v 33 zemích.

Spojitosť mezi evropskými nástroji, principy a dalšími iniciativami je pro jejich úspěšnost klíčová. Cedefop bude využívat dobrou znalost všech těchto nástrojů ke zkoumání existujících a potenciálních spojení mezi nimi. V roce 2014 zpracuje několik krátkých zpráv o tom, jak jednotlivé iniciativy, například ECTS (*Evropský systém přenosu a shromažďování kreditů pro vysokoškolské vzdělávání*) a ECVET mohou být lépe propojeny nebo zkombinovány. O zjištěních z těchto zpráv se bude diskutovat na konferenci pořádané Cedefopem v témže roce. Práci bude podporovat EK, která zvažuje ustavení *Evropského prostoru pro kompetence a kvalifikace* k tomu, aby se v letech 2015–2020 vyjasnily další kroky pro evropské nástroje a principy.

Cedefop bude v roce 2014 analyzovat národní systémy poradenství se záměrem zefektivnit celoživotní poradenství. Bude také publikovat svá zjištění o úloze poradenství ve strategiích zaměstnavatelů v oblasti agemanagementu (personální řízení s ohledem na věk, schopnosti a potenciál zaměstnanců)⁴ a v podporování integrace imigrantů do trhu práce.

Cedefop již dříve publikoval popisy národních systémů OVP ve všech členských státech⁵. V roce 2013 zpracoval zkrácené verze (*Spotlight*) pro Irsko, Litvu, Chorvatsko, Island, ČR, Kypr, Slovensko (v roce 2014 zatím pro Norsko, Lotyšsko, Finsko, Estonsko). Postup reformu OVP však vyžaduje aktualizaci údajů. Na to Cedefop reagoval vytvořením statistických ukazatelů pro politické úkoly OVP a celoživotního vzdělávání. Statistické přehledy předkládají data jednotlivých zemí ve srovnání s průměrem EU a výkony zemí jsou vzájemně porovnávány. V roce 2014 bude Cedefop aktualizovat indikátory a posilovat jiné analýzy národních systémů OVP a jejich vývoje.

V podpoře úsilí zlepšit systémy OVP spolupracuje Cedefop s Eurostatem a OECD na zvýšení dostupnosti a kvality srovnatelných evropských a mezinárodních dat o OVP. Shromažďování spolehlivých a srovnatelných dat o OVP je obtížnější vzhledem k tomu, že OVP je ve srovnání se všeobecným vzděláváním mnohem rozmanitější v obsahu i v organizaci. Údaje jsou však k dispozici. Cedefop bude v roce 2014 publikovat výsledky nejnovějších šetření dalšího odborného vzdělávání a vzdělávání dospělých. Bude též pokračovat

v analýze dat z šetření OECD, které zkoumalo kompetence dospělých (PIAAC).

Cedefop po mnoho let úspěšně řídil a koordinoval výměny v rámci programu studijních pobytů, který bude ukončen v červnu 2014, kdy bude uzavřen program celoživotního vzdělávání EU 2007–2013. Programu se zúčastnilo 2513 mladých lidí z 34 zemí, 97 % z nich bylo se studijním pobytem velmi spokojeno nebo spokojeno. Od ledna do června 2014 se uskutečnilo kolem 160 studijních pobytů.

Profesní dráhy a přechody

Systémy se mohou zlepšit, lidé však musí mít také možnost je využívat. Práce Cedefopu na poli profesních drah a přechodů má podporovat dospělé i mládež. V rámci činnosti následující po *Brugském komuniké* bude Cedefop v roce 2014 posuzovat vzdělávání dospělých, vzdělávání na pracovišti a další OVP a sepíše strategickou příručku o přístupu do dalšího OVP a účasti na něm. Bude též publikovat svá zjištění o tom, jak může celoživotní vzdělávání podporovat profesní dráhy dospělých a přechody v pracovním životě.

Studie Cedefopu o profesním rozvoji vzdělavatelů v podnicích bude využita pro hlavní principy při stanovování požadavků na kompetence těchto pracovníků a vytváření příležitostí pro jejich další odborný rozvoj.

Vzdělávání na pracovišti podle modelu učňovství může pomoci mladým lidem v přechodu do práce. Cedefop podporuje *Evropskou alianci pro učňovství* založenou v roce 2013⁶. Některé země systém učňovství již mají, standardy a programy však musí být neustále aktualizovány. Jiné země se snaží učňovství zavést a využívají přitom zkušenosti a příklady dobré praxe zemí, v nichž má tradici. V roce 2014 se bude konat konference, na níž se setkají ti, kdo hledají, s těmi, kdo mohou poskytnout příklady dobré praxe v učňovství.

Analýza kompetencí a kvalifikací

Zlepšování OVP by mohlo být cílenější a efektivnější, kdyby vycházelo z dobrého chápání trendů na trhu práce. Cedefop přispívá ke *Strategii pro nové kompetence a pracovní místa*⁷ monitorováním potřeb kompetencí a zlepšováním shody mezi jejich nabídkou a poptávkou.

Prognózy Cedefopu o nabídce kompetencí a poptávce po nich umožňují srovnávat mezi 31 evropskými zeměmi a poskytují střednědobý celoevropský obraz. Údaje pro nejnovější předpovědi jsou k dispozici online a rozšiřují se na léta 2020–2025. Předvídají postupný návrat k růstu míry zaměstnanosti v EU. Hlavní zprávou je, že i kdyby hospodářské zotavení bylo nosné, Evropa stále potřebuje změnit způsob, jímž vytváří a využívá kompetence. V roce 2014 vypracuje Cedefop prognózu, která bude zaměřena speciálně na

budoucí nerovnováhu v nabídce kompetencí a poptávce po nich v EU. I v roce 2014 provede Cedefop v zemích EU šetření, které bude zjišťovat a měřit výskyt a příčiny nesouladu kvalifikací.

V roce 2013 začlenil Cedefop výsledky svých prognóz kompetencí do *Přehledu kompetencí EU*⁸, který poskytuje přístup k informacím o potřebě kvalifikací v Evropě a připojuje odkazy na údaje z jednotlivých zemí. Od roku 2014 bude Cedefop ve spolupráci s EK odpovídat jak za vytváření webu panoramatu kompetencí (česky: *přehledu dovedností*), tak za jeho obsah.

V publikaci *Skills for a low carbon Europe*⁹, vydané v roce 2013, Cedefop vysvětluje, jak nízko-emisní ekonomika může vytvářet pracovní místa. Cedefop a OECD uspořádají druhé fórum o zelených kompetencích tak, aby zvýšily povědomí o kompetencích potřebných pro zelenější hospodářství.

V roce 2012 spojily ETF, Mezinárodní organizace práce a Cedefop své odborné znalosti a připravily řadu návodů na metody anticipace potřeb kompetencí tak, aby pomohly jednotlivým zemím vytvořit solidní evidenci o nabídce kompetencí a poptávce po nich na trhu práce. Cedefop bude v této práci v roce 2014 pokračovat. Návodů budou zpracovány na základě odvětvového přístupu k anticipaci potřeb kompetencí, nesouladu v kompetencích a šetření zaměstnavatelů a podniků. Cedefop také hodlá využívat šetření zaměstnavatelů, která provádí Eurofound, ke shromažďování informací o kompetencích. V Soluni, kde sídlí, bude nadále podporovat magistrát v zakládání systému pro monitorování regionální anticipace kompetencí.

Efektivní evropská agentura

Odborné znalosti Cedefopu byly v roce 2013 široce využívány – viz rámeček *Využívání znalostí Cedefopu*. Práce pro rok 2014 byla pečlivě naplánována s řídicí radou, v níž zasedají zástupci vlád členských států, EK a sociálních partnerů, kteří zajišťují, aby Cedefop nadále poskytoval potřebné odborné znalosti a informace.

Cedefop pečlivě monitoruje své zdroje, používá rozpočet založený na aktivitách a na měření výkonu s indikátory, které ukazují jeho vliv, efektivnost a relevanci. V roce 2013 Cedefop opět vyčerpal rozpočet z více než 99,5 %. Audity byly příznivé.

V letech 2009–2013 však Cedefop zažil horizontální škrtý a nulový rozpočtový nárůst. Další snížení rozpočtu a personálu je požadováno v období let 2013–2017. Cedefop již omezil činnosti, avšak redukce byla více než kompenzována novými požadavky, např. panoramatem kompetencí nebo Evropským seznamem o validaci výsledků neformálního a informálního vzdělávání. Mnohé pokračující úkoly také narůstají, zejmé-

na podávání zpráv a podpora evropských nástrojů a principů. Omezení finančních a lidských zdrojů zvyšuje riziko, že Cedefop nebude schopen vyhovět některým žádostem.

Rámeček 2: Využívání znalostí Cedefopu

- Počet politických dokumentů EU citujících práci Cedefopu se zvýšil ze 169 v roce 2012 na 173 v roce 2013. Několik výslovně uznalo práci Cedefopu a některé doporučily další využití jeho odborných znalostí.
- Poptávka po elektronických i tištěných publikacích Cedefopu se zvyšuje. Stručných zpráv Cedefopu, publikovaných v 9 jazycích, bylo v roce 2013 staženo 69 000, o 13 % víc než v roce 2012. (Pro Zpravodaj stahujeme stručné zprávy vždy v angličtině, francouzštině a němčině.) Z 857 000 stažení z webového portálu Cedefopu bylo 636 000 publikací, tj. o 12 % víc než v roce 2012.
- Také sledovanost aktivit sociálních médií Cedefopu vzrostla. V roce 2013 sledovalo Cedefop na Facebooku více než 4300 lidí (2700 v roce 2012) a víc než 2000 na Twitteru (1300 v roce 2012).
- Cedefop v roce 2013 uspořádal 135 konferencí a jiných akcí, které navštívilo 2578 účastníků; ti je z 94 % hodnotili jako dobré nebo velmi dobré.
- Přední konference na téma *Obnovení OVP pro odstranění nesouladu v kvalifikacích – vzdělávání na pracovišti a učňovství pro všechny* byla velmi dobře přijata.
- V září 2013 uspořádal Cedefop společně s Evropským parlamentem, ETF, Eurofoundem a EU-OSHA seminář o *Evropském sociálním modelu – klíčovém motoru konkurenceschopnosti*.

Po externí evaluaci budou pravděpodobně revidovány zakládající směrnice Cedefopu tak, aby byly vzaty v úvahu změny, které proběhly v jeho práci od roku 1975, kdy byl založen. To odráží politickou prioritu OVP a nových úkolů, před nimiž Cedefop neuhýbá.

AK

¹ Europass <http://europass.cedefop.europa.eu>

² Doporučení Rady ze dne 20. prosince 2012 o uznávání neformálního a informálního učení

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:CS:PDF>

³ ESCO – nová evropská klasifikace. Zpravodaj 1/2014, s. 5-6.

⁴ Age-management <http://www.aivd.cz/agemanagement-informace>; <http://www.agemanagement.cz/>

⁵ Tyto publikace jsou překládány pro Zpravodaj, v poslední době byly zveřejněny zkrácené překlady publikací o odborném vzdělávání v Litvě (V/2013), na Kypru (II/2012), v Dánsku (II/2012), v Polsku (III/2011); ve Švédsku (I/2010).

⁶ Evropská aliance pro učňovství. Zpravodaj č. 7-8/2013, s. 8.

⁷ Strategie pro nové kompetence a pracovní místa <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=958&langId=cs>

⁸ Přehled dovedností EU <http://euskillsparanoroma.ec.europa.eu/default.aspx>

⁹ Kompetence pro nízko-emisní Evropu <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/21701.aspx>

Pramen: Cedefop. *At the interface of learning for employability: Cedefop's achievements in 2013 and plans for 2014. Briefing note, January 2014. 4 p. Přeloženo s přihlédnutím k francouzské (Au carrefour de l'apprentissage et de l'employabilité) a německé (An der Schnittstelle zwischen Lernen und Beschäftigungsfähigkeit) verzi.* <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/22296.aspx>

Nové odborné školy ve Spojeném království

Univerzitní technické školy (University Technical Colleges – UTC) jsou novou koncepcí vzdělávání. Nabízejí 14–18letým žákům možnost absolvovat celodenní odborně zaměřené studium. Mají kvalitní vybavení sponzorované univerzitou a nabízejí jasné cesty do vysokoškolského vzdělávání nebo do dalšího vzdělávání v zaměstnání.



Žáci kombinují manuální a duševní vzdělávání velmi praktickým způsobem, integrujícím požadavky národního kurikula s odbornými a profesními prvky. Étos a kurikulum UTC je silně ovlivňováno místními a národními zaměstnavateli, kteří poskytují žákům též podporu a pracovní praxi. Školy jsou sub-regionální, přijímají žáky ze širokého okolí. To snižuje negativní vliv jakékoliv jedné místní školy na zapsané žáky.

UTC se zaměřují na vyučovací předměty, které vyžadují speciální a moderní vybavení, např. strojírenství,

design výrobků, zdravotnictví, stavebnictví, zemědělské a environmentální služby.

Všechny však vyučují i podnikatelské dovednosti a používání IKT. Vybraná specializace odráží univerzitní oblasti excellence a potřeby místních zaměstnavatelů.

Základním principem UTC je, že neposuzují žáky podle jejich předchozích výkonů. Žáci tak dostanou nové příležitosti a nové vzdělávací cesty, které jim umožní dosáhnout vyšší úrovně.

AK

Pramen: <http://www.utcolleges.org/>

Skutečné učňovství ve Spojeném království



Posláním Sutton Trustu je zlepšovat sociální mobilitu vzděláváním. Ve výzkumné zprávě, z níž jsme čerpali pro tento článek, se pojednává hlavně o revoluci v učňovství, která by měla ve Spojeném království (UK) nastat.

Problémy – proč potřebujeme změny

Anglický vzdělávací systém poskytuje nevhodné příležitosti k odbornému vzdělávání téměř polovině mladých lidí. V celkové populaci mají více než čtyři lidé z 10 jen nízkou úroveň kvalifikace – pod ISCED 3 (*A-level standard*), která má na trhu práce malou hodnotu.

Trh práce v UK se potýká s velkým nesouladem v kvalifikacích. Například na každé volné místo v kadeřnictví a kosmetice (*Hair and Beauty*) připadá pět uchazečů, zatímco tři volná místa čekají každého absolventa z oblasti přírodních věd, techniky, strojírenství a matematiky (*Science, Technology, Engineering and Maths* – STEM). Zejména je připravováno málo techniků.

Systém odborného vzdělávání a přípravy (OVP) v UK je s více než 18 000 kvalifikacemi a zhruba 150 certifikačními orgány (*awarding bodies*) daleko složitější než v ostatních vyspělých zemích a způsobuje tak zmatek mezi žáky, rodiči a zaměstnavateli.

Rady pro odvětvové kvalifikace (*Sector Skills Council* – SSC), odpovídající za kontrolu kvality, jsou velmi podfinancovány – s 25 miliony liber mají jen pětinu toho, co jejich protějšky v Německu, které má jen 350 kvalifikací. Proto nemohou provádět žádné změny.

Současné finanční pobídky tlačí žáky do všeobecného studia (*A-level*) a důsledkem je, že 31 % mladých lidí školu nedokončí, i když mnozí z těch, kteří neuspěli, by měli mnohem lepší vyhlídky v učňovství. Kromě toho se ve školách často vyučuje odborné vzdělávání nízké kvality a žákům je poskytováno nedostatečné kariérní poradenství.

Učňovství má nízkou kvalitu a většinou trvá jen jeden rok, což je velmi krátká doba ve srovnání s jinými vyspělými zeměmi, kde jsou tři roky normou. Jen málo zaměstnavatelů nabízí učňovství (20 % v UK ve srovnání s 50–60 % v Německu a ve Švýcarsku) a vytvoření duálního systému má příliš malou podporu.

SSC potřebují účinnější zapojení zaměstnavatelů, kteří mají mít větší kontrolu nad formou a obsahem žádoucí menší nabídky kvalifikací – nemělo by být víc než pět preferovaných kvalifikací pro každé povolání.

Ukazuje se, že k odstranění významného nedostatku kvalifikací potřebuje UK každoročně vytvořit 150 000 až 300 000 kvalitních učebních míst (úroveň 3 nebo vyšší). Měla by to být směs nových pracovních míst pro mladé lidi ve věku 16–24 let, kteří jsou ve škole, ve vyšší odborné škole nebo vstupují na trh práce, a měla by být nabízena přímo zaměstnavateli nebo by to mělo být inovativní učňovství spojené s malými podniky a poskytovateli profesní přípravy. Z 240 000 nových učebních míst vytvořených v posledních dvou letech však bylo 58 % na nízké úrovni (úroveň 2 standardu GCSE) a 75 % využili již zaměstnaní lidé starší 25 let.

Úkol vyrovnat se jiným vyspělým zemím je obrovský: dvě třetiny (64 %) učebních míst v UK má „nízkou kvalitu“, zatímco Švýcarsko nabízí sedmkrát víc vysoce kvalitních učebních míst pro daleko nižší počet obyvatel. Jen 36 % učebních míst v UK je tříletých na úrovni 3 nebo vyšší – v Německu je jednak vyšší míra účasti, jednak je 90 % učňů v 3letých až 4letých programech na úrovni 3 nebo vyšší.

Vládní výdaje nejsou zaměřeny dostatečně efektivně. Vláda nastartovala rychle subvencováním mezd učňů v 12letém programu (zahrnujícím devět kohort po třech letech) společných projektů tak, aby pomohla malým podnikům, a informační kampaní pro zaměstnavatele a žáky o nákladech a přínosech učňovství. Odhadované zisky jsou značné – zvýšení HDP o přibližně 8 miliard a snížení vládních výdajů o 2,5 miliardy po odečtení subvencí.

Doporučení

- Radikálně rozšířit učňovství tak, aby každoročně přibýlo 300 000 nových učebních míst, z toho převážná většina by měly být 3leté obory na úrovni 3, některé 4leté na úrovni 4 a ne víc než 10 % 2letých na úrovni 2. Nyní každoročně začíná na úrovni 3 méně než 200 000 učebních míst.
- Nové učňovství by měla být „duální dráha“, kombinující přípravu na pracovišti se vzděláváním ve škole a vést k profesní nebo řemeslnické kvalifikaci, která by stanovovala minimální standardy požadované pro další vzdělávání vedoucí k licenci na provozování řemesla nebo k podnikání.
- Zaměřit se na nedostatky v dodávání kvalitních (úroveň 3 či vyšší) učňů nabízením osvědčených kurzů STEM ve všech kolejích dalšího vzdělávání žákům, kteří nedosáhli minimální úrovně v kvalifikacích STEM, a zvýšit financování kvalifikací v oborech, jako je inženýrství, kde je nedostatek kvalifikovaných pracovníků.
- Zjednodušit trh kvalifikací tím, že zplnomocněné a zaměstnavateli vedené SSC znovu dostanou za úkol probrat existujících 18 000 kvalifikací, zvolit jednu až pět „preferovaných“ kvalifikací pro každé povolání, a tím snížit jejich celkový počet na 200–300. Nahradiť modulární přístup ke kurikulu a hodnocení komplexními, holistickými programy.
- Zvýšit dostupnost učňovství prostřednictvím subvence, která se časem sama zafinancuje spuštěním vládních subvencí na mzdy učňů (např. daňovými úlevami nebo příspěvky na národní pojištění). Tyto finance by měly jít přes zaměstnavatele, kteří by měli kolektivně utvářet profesní přípravu. Zjednodušit pravidla financování a zaměřit je na výsledky založené na výstupech a na zaměstnatelnost absolventů.
- Využít agentury přípravy učňů ke spravování učňovství pro malé firmy tak, aby se na něm mohly podílet bez byrokratické zátěže. Agentury by řadily učňům místa ve škole (*college*) a umožňovaly malým firmám zaměstnávat více učňů.

- Zajistit kdykoliv možnost přechodu zpět do všeobecného vzdělávání – nebo ze všeobecného do odborného – pro mladé lidi starší 16 let. Zejména zavést dvě cesty na univerzitu tak, aby se tam dostali schopní studenti. Buď překlenovací ročník se zrychlenými *A-Levels*, nebo profesní diplomy umožňující přístup na univerzitu.

- Pokračovat v rozvoji programu univerzitních odborných škol (*University Technical Colleges – UTC*), avšak omezit jejich počet na 100 tak, aby si udržely jasné zaměření na uspokojování prokazatelných potřeb kvalifikací. UTC se mohou stát nositeli standardů pro odborné vzdělávání.

- Zlepšovat výsledky žáků s větším zaměřením na angličtinu a matematiku v základních školách a zvýšením aplikovaného vzdělávání tak, aby žáci mohli předvést zvládnutí učiva každodenní aplikací naučené látky. Všichni učni, kteří se chtějí kvalifikovat, musí mít úroveň 2 (*GCSE-standard*) v angličtině a matematice.

- Zajistit, aby žáci byli schopni se rozhodovat o budoucí profesní dráze na základě objektivních a relevantních informací. Zavést jednotný program kariérního vzdělávání ve školách pro žáky od 11 let, podporovaný povinnou roční přípravou kariérních poradců.

- Odstranit stimuly, které vedou školy k tomu, aby přijímaly žáky do nevhodných odborných kurzů nebo kurzů na úrovni vyššího doplňkového (*Advanced Supplementary – AS*) studia tím, že financování kolejí dalšího vzdělávání bude stejné jako u škol a bude založeno na počtu žáků, kteří kurzy ukončili, ne na počtu nově zapsaných žáků.

Vize pro učňovství spočívá v tom, že mladí lidé budou:

- dostávat vzdělávání, které je připraveno pro dospělý život a poskytne jim potřebné kvalifikace, zejména ve čtení, psaní a počítání tak, aby mohli postoupit do dalšího vzdělávání a profesní přípravy a na trh práce;

- mít informace a individuální poradenství z nestranné kariérní služby, které jim umožní vybírat si na základě informací trhu práce o příležitostech k získání zaměstnání, ke vzdělávání a o pravděpodobné návratnosti v podobě platu;

- považovat 3leté nebo 4leté učňovství na úrovni 3-4 za standardní cestu ke vstupu na trh práce a do vyššího vzdělávání.

Cesta učňovství by měla:

- poskytnout přípravu na pracovišti i všeobecné, profesní a odborné vzdělávání ve škole či u jiného externího vzdělavatele.

- po absolvování dát kvalifikaci, která je uznávaná a respektovaná a umožní pokračovat v dalším a vysokoškolském vzdělávání, které bude kvalifikovat pro výkon daného povolání, pro založení podniku a školení dalších lidí.

K dosažení této vize budeme potřebovat:

- uskutečnit strukturální změny tak, aby učňovství bylo považováno za stejně dobrou cestu pro mladé lidi, jako je univerzita, ne-li lepší, pro mnohá povolání a profese;

- zvýšit standard všeobecného a odborného vzdělávání ve školách;

- reformovat a rozšiřovat kariérní informace a poradenství;

- vyčistit džungli profesních kvalifikací a stanovit jasné cesty do zaměstnání, vzdělávání a přípravy, které jsou srozumitelné a oceňované veřejností, zaměstnavateli a mladými lidmi;

- ukázat zaměstnavatelům výhody učňovství a podporovat je v přijímání učňů tam, kde je to třeba;

- reformovat rady pro odvětvové kvalifikace (SSC) tak, aby byly vedeny zaměstnavateli a byly schopny řídit obsah a standard zaměstnavateli preferovaných profesních kvalifikací. **AK**

Pramen: Real Apprenticeships : creating a revolution in English skills. Research by the Boston Consulting Group for the Sutton Trust. October 2013. 36 p.

<http://www.suttontrust.com/public/documents/apprenticeships.pdf>

Německé učňovství – vzor pro Francii?



AGEFA PME¹ spolupracuje v současné době s německými partnery v oblasti odborného vzdělávání. Spolupráce německých a francouzských odborníků však trvá již přes 50 let, od roku 1963.

V Německu se odborné vzdělávání ztotožňuje s duální profesní přípravou, což znamená, že organizace nebo podnik je hlavním místem profesní přípravy. Duální profesní příprava probíhá většinou ve středisku integrované přípravy v podniku a trvá dva až tři roky. V prvním ročníku se žák učí ve školní dílně a potom se postupně integruje do skutečného pracovního místa. V průběhu týdne stráví tři nebo čtyři dny v podniku a zbytek v externím vzdělávacím středisku. Tento popis je zjednodušený, protože v decentralizovaném státě má každá spolková země svou variantu. Systém spočívá na principu přípravy k povolání (*Berufsprinzip*), kde je pro každé regulované povolání definováno požadované vzdělání. Regulace systému se provádí na úrovni korporací – sociální partneři reprezentovaní komisemi na spolkové úrovni jsou zahr-

nuty do procesu reorganizace vyučovaných povolání a vyjednávají o placení profesní přípravy. Závěrečné zkoušky organizují obchodní a průmyslové komory.

Úkolem vzdělávání je připravit mladé lidi pro profesní působení v 350 povoláních vyžadujících uznávané vzdělání. Úspěšní absolventi dostanou certifikát, který je opravňuje k výkonu povolání. Duální systém může integrovat absolventy všech druhů nižšího sekundárního vzdělávání: *Hauptschule* dovoluje orientovat se jen na duální profesní přípravu; *Realschule* umožňuje přístup do všech forem profesní přípravy díky rozšířenému všeobecnému vzdělávání; *Gymnasium* po ukončení všeobecného vzdělávání maturitou (*Abitur*) poskytuje přístup do odborného a všeobecně vzdělávacího studia. K zaměření na profesní vzdělávání může docházet

příliš brzy, mezi 10. a 12. rokem věku žáka. Celkem 62,5 % mladých lidí jde do profesní přípravy a vychází s kvalifikací. Duální přípravě se říká *královská cesta* ke vstupu do profesního života. V současné době připravuje 622 000 podniků kolem 1,6 milionu mladých lidí, 80 % v malých a středních podnicích, tzn. 2 % populace.

Ve Francii nemá učňovství monopol na počáteční profesní přípravu, protože ta probíhá také ve školách. Obě cesty vedou ke stejné uznávané kvalifikaci na celostátní úrovni. Začátkem roku 2009 bylo v odborném vzdělávání (*l'enseignement professionnel*) 720 000 žáků a 410 000 učňů, z toho 298 000 nových učebních smluv bylo podepsáno v roce 2009, tzn. 0,8 % populace v učňovství a 1,1 % v odborných školách.

V Dánsku se profesní příprava hlásí k tradici alternačního systému. Od roku 1991 proběhlo několik reforem, které umožnily zvětšit podíl profesní přípravy poskytované v odborných školách. Navíc se systém stal modulovým² a spojil se s dalším vzděláváním. Většina učňů nejdříve absolvuje rok v odborné škole a potom pokračuje v placené profesní přípravě v podniku. Kromě toho je možné absolvovat v podniku profesní přípravu zahrnující paralelní školní vyučování.

V Norsku se naopak klade důraz na praktickou část v podniku – od nynějška trvá učňovství v podniku dva roky následující po dvou letech školního vzdělávání. Není-li dostatek místa v podniku, škola se postará – tak jako v Dánsku – o nalezení jiného vzdělávání mimo podnik, nebo ve spojení s podnikem. Doplnkový program umožňuje složit maturitu.

V Nizozemsku funguje paralelně alternační profesní příprava se školním vzděláváním. I když má praxe v podniku ve školním vzdělávání důležitou roli, stráví učni v alternační profesní přípravě mnohem více času v profesní škole než např. němečtí žáci. Školní vzdělávání nyní těží z uznávanějšího statusu než alternační vzdělávání, to však stále představuje slušnou alternativu. Znalostní střediska (*kenniscentra*) spravovaná v regionálním měřítku usnadňují shodu mezi profesní přípravou a trhem práce.

Tyto tři země decentralizovaly své systémy profesní přípravy, posílily úlohu školy a definovaly normy vzdělávání na národní úrovni.

Dvě koncepce počáteční profesní přípravy vedou k otázkám, zda odborné vzdělávání:

- musí utvářet profesionální chování a usilovat o bezprostřední fungování nových příchozích na trhu práce tak, jako je tomu v Německu?
- musí být začleněno do logiky profesního vývoje a zahrnovat v učebním plánu favorizovaného všeobecného vzdělávání profesní adaptaci a schopnost vyvíjet se v podniku?

Výsledky mezinárodního šetření vzdělávacích systémů, např. PISA, Němce zklamaly a přivedly je k tomu, aby se ptali na kvalitu svého systému profesní přípravy.

Může být německé učňovství modelem pro Francii?

Otázka, zda může být německé učňovství díky své organizaci a účinnosti modelem se periodicky vrací! Vrací se hlavně tehdy, když se zpochybňuje jeho účinnost. Kritickou zkouš-

ku přineslo první vyjasnění nepostradatelné pro prezentaci srovnávající oba systémy, třebaže se rozdíly mezi nimi postupně zmenšují.

Nejsilnější argumenty ve prospěch učňovství jsou:

- učňovství v Německu je proto účinnější, neboť není voleno jako náhradní řešení po neúspěchu;
- v Německu nevede do slepé uličky, neboť ho organizují podniky v souladu se svými potřebami;
- je lépe koordinované.

Je nesporné, že tyto argumenty nepostrádají pevnost a nikdo nemůže popřít, že využívání učňovství jako prostředku začleňování mladých lidí v obtížné situaci, např. v prostředí delikvence nebo marginalizace, nepřispívá ke zlepšení image učňovství. Vládní a regionální politika je příčinou toho, že se učňovství špatně využívá, což ovlivňuje hlavně profesní přípravu na úrovni V.

- Německé učňovství není přenositelné do Francie, neboť nemá stejnou historii, zakládá se na silném spojení mezi řemeslem a učňovstvím, které ve Francii nikdy neexistovalo.
- Image učňovství je dobrá, je-li prezentováno jako kompletní prostředek vzdělávání otevřený všem diplomům až do vysokoškolského vzdělávání.
- Mladí lidé mohou mít dobrý pocit, zvolí-li si učňovství spíše všeobecné, s orientací na profesní dráhu.

Je třeba poskytnout učňům dobrý obraz jich samých, jejich inteligence a schopností. Tyto aspekty německého učňovství by se měly přenést do francouzského systému.

- Německé učňovství nemůže být vzorem pro Francii, avšak francouzské učňovství se může stát vzorem v rozhodování přiblížit všeobecnou, filozofickou, historickou a uměleckou kulturu učňům. A kde by to šlo lépe než ve všeobecném lyceu? To by bylo vskutku štěstí a velké překvapení!

Úkolem vzdělávání není bezprostřední zaměstnatelnost příliš svázaná s hospodářskou konjunkturou a momentálním očekáváním společnosti. Úkolem učňovství je trvalá adaptabilita v realitě. Debata je stejná pro Německo i pro Francii – buduje se Evropa profesního vzdělávání a učňovství.

Pro připomenutí, heslem EU je: **Svorní v rozmanitosti** (*unis dans la diversité*).

AK

¹ Association de Gestion des Formations en Alternance pour les Petites et Moyennes Entreprises (Řídící sdružení alternační profesní přípravy pro malé a střední podniky), zal. v roce 1993. <http://www.agefa.org/>

² Viz též *Modularizace v profesní přípravě v Evropě. Zpravodaj 9/2012, s. 10-11.*

Pramen:

Dijoux, Jean-Jacques.

L'apprentissage allemand peut-il être un modèle pour la France ? L'enseignement technique, 2013, No 238, p. 26-28.

Systémy školství ve Finsku a ve Švédsku

Stručné srovnání obou systémů převzaté z článku publikovaného v časopise JVET.

Ve středním odborném vzdělávání Finska a Švédska lze najít několik důležitých rysů. Trh práce v obou zemích se za posledních 20 let dramaticky změnil, podobně jako v jiných západních zemích. V důsledku outsourcingu a offshoringu (přesunu výroby do zahraničí) bylo mnoho pracovních míst vyžadujících jen krátkou profesní přípravu přesunuto do zahraničí. Kromě toho povolání využívající vyspělou techniku nahradila manuální práce a snížila poptávku po nekvalifikovaných pracovnících. To dokládají míry nezaměstnanosti ve Švédsku: v letech 1988-2008 se míra nezaměstnanosti lidí se základním vzděláním, zvýšila ze dvou na 13 %, u lidí s vyšším vzděláním jen z jednoho na čtyři procenta. Nic nenasvědčuje tomu, že by se tento trend měl změnit, takže lidé pouze s ukončenou povinnou školní docházkou budou ohrožováni nezaměstnaností. Nezaměstnanost mladých lidí byla v roce 2009 ve Finsku a Švédsku stejná – kolem 20 %. Platové rozdíly mezi středoškoláky a vysokoškoláky se zvyšovaly a lidé s nižším vzděláním hledali práci mnohem déle.

Většina žáků v obou zemích absoluuje základní vzdělávání v devítileté veřejné jednotné škole. K hlavnímu rozdělení dochází poté, kdy si žáci volí mezi všeobecně vzdělávacími a odbornými programy. Žáci, jejichž rodiče jsou vysokoškoláci, ve Finsku pokračují převážně ve středních všeobecně vzdělávacích školách a ve Švédsku si ve středních školách volí zaměření na společenské či přírodní vědy, kde jsou poměry mezi chlapci a dívkami rovnější. Žáci, jejichž rodiče mají nižší vzdělávání, si častěji volí odborná zaměření. Chlapci obvykle průmyslové, strojírenské, stavební či automobilové obory, dívky sociální práci, zdravotnictví, služby (kadeřnictví, kosmetika, pohostinství ap.). Rodiče žáků z chlapeckých tříd mají převážně dělnická povolání, např. elektrikář, opravář výtahů, uklízečka nebo pomocná ošetřovatelka; s výjimkou několika vysokoškoláků ve Finsku. Téměř všichni žáci odborných programů se do školy dostali bez problémů.

Středoškolské vzdělávání ve Finsku je mnohem striktněji rozděleno na všeobecné a odborné vzdělávání a školy jsou rozděleny podle specializací, zatímco ve Švédsku poskytuje odborné i všeobecné programy jedna škola (*gymnasiet*). Tříleté střední odborné vzdělávání poskytuje ve Finsku všeobecný přístup do vysokoškolského vzdělávání. Ve Švédsku platilo totéž až do reformy¹ z roku 2011, která zavedla striktnější rozdělení mezi odbornými a všeobecně vzdělávacími programy. Úspěš-

né absolvování povinných předmětů odborných programů již není ve Švédsku dostačující pro přijetí do vysokoškolského vzdělávání – jsou požadovány doplňující kurzy.

Argumenty švédské reformy z roku 2011 lze snadno vztáhnout na společenskou třídu a gender. Předchozí reformy ovlivňující odborné programy z roku 1968 a 1994 vyrovnávaly rozdíly mezi odborným a všeobecným vzděláváním a byly uskutečněny socialistickou agendou ke zvýšení sociální mobility. Změny zavedené reformou v roce 1994 včetně ustanovení, že úspěšné absolvování programu (odborného nebo všeobecného) má poskytovat přístup k vysokoškolskému vzdělávání, byly reakcí na společenské změny, zejména deindustrializaci a pokračující pokles poptávky po nekvalifikovaných pracovních silách. Před reformou v roce 2011 vzbuzovala obavy skutečnost, že chlapci dlouhodobě nedosahují uspokojivých výkonů a že zevšeobecnění škol neodpovídá potřebám chlapců s nízkými výkony, ani trhu práce. Stále vyšší počet žáků, zejména chlapců, ve Švédsku nemá dostačující známky k tomu, aby mohli přejít na střední školu, a reformy měly snížit „feminizaci“ škol, protože „chlapci potřebují pracovat rukama“. Podobné obavy vyjadřovala finská média mluvící o „feminizaci“ středních všeobecně vzdělávacích škol, později však i o úspěšných dívkách, které zabraly všechna místa v odborných studijních programech, kde tradičně dominovali chlapci.

Struktura a kurikulum středního odborného vzdělávání ve Finsku se v posledních desetiletích několikrát změnila². Nyní je možné, aby žáci získali tzv. dvojí kvalifikaci, tzn. všeobecnou i odbornou. Všeobecně vzdělávací i odborné programy oficiálně poskytují rovné příležitosti pro další studium na vysoké škole. V praxi však jde na vysokou školu méně než jedno procento absolventů středních odborných škol. V tomto ohledu bylo Švédsko v roce 2006 (pět let před reformou z roku 2011) úspěšnější – 25 % vysokoškoláků přišlo ze středních odborných škol.

AK

¹ *Reforma vzdělávání ve Švédsku. Zpravodaj 7-8/2011, s. 10-12.*

² *Finské vzdělávání v kostce. Zpravodaj III/2013, 8 s.*

Pramen: Niemi, Anna-Maija and Rosvall, Per-Åke. Framing and classifying the theoretical and practical divide: how young men's positions in vocational education are produced and reproduced. JVET, 65, 2013, No. 4, p. 445-460.

Co nového v časopisech

Journal of vocational education and training	
GLEESON, Jim & O'FLAHERTY, Joanne. School-based initial vocational education in the Republic of Ireland: the parity of esteem and fitness for purpose of the Leaving Certificate Applied. [Školní počáteční odborné vzdělávání v Irské republice: rovnocennost a vhodnost pro účely závěrečného vysvědčení aplikovaného programu.] JVET, Vol. 65, no. 4 (2013), p. 461-473, 3 tab., lit. 55. LCA je školní předprofesní alternativa „vysokých sázek“ stanovených závěrečným vysvědčením. Jeho původ spočívá v iniciativě „ze školy do práce“ financované EU a v současné době si ho volí 5 % žáků středních škol. Byl navržen před 20 lety a po celou dobu nebyl program příliš kritizován. Článek se zabývá tím, jak je LCA vnímáno veřejností a jak je vhodné v rychle se měnícím sociálním a ekonomickém prostředí. Mezi klíčové aspekty měnění se kontextu patří zvýšený počet irských žáků, kteří absolvují střední školu a postoupí na vysokou školu, měnící se umístění absolventů LCA a nedávny ekonomický pokles. Problémy vznikající z rezervovanosti jsou zvažovány z hlediska paralelních programů v Austrálii, v UK a v Nizozemsku.	REKKOR, Sirje, ÜMARİK, Meril & LOOGMA, Krista. Adoption of national curricula by vocational teachers in Estonia. [Přijetí národních kurikul odbornými učiteli v Estonsku.] JVET, Vol. 65, no. 4 (2013), p. 489-506, lit. 45. Přehled reformy kurikula odborného vzdělávání a přípravy, která probíhala v Estonsku v posledních 20 letech, a zejména zavádění národních kurikul. Učitelé by měli být považováni za klíčové činitele kurikulárních změn, a proto se článek zabývá tím, jak učitelé vnímají změny a jaký jim dávají smysl. Analýza kvalitativních rozhovorů s 24 odbornými učiteli odhalila velmi rozdílné vnímání procesu reformy kurikul. Z analýzy vyplynulo pět kategorií učitelů: entusiastický inovátor, konstruktivně-kritický inovátor, normativní příjemce, normy ignorující a hořce rozčarovaný. Teorie Everetta Rogerse o šíření inovací i koncept „dávání smyslu“ byly použity při vysvětlování nerovnoměrného přijímání kurikulárních změn učiteli a různých reakcí na potenciální změny v jejich práci.
GRONBORG, Lisbeth. Scaring the students away? Institutional selection through assessment practice in the Danish vocational and educational training system. [Odrážování žáků? Školní selekce pomocí metod hodnocení v dánském systému odborného vzdělávání a přípravy.] JVET, Vol. 65, no. 4 (2013), p. 507-524, lit. 41. Článek osvětluje, jak se prování hodnocení kompetencí v dánském systému odborného vzdělávání a přípravy. Pojednává o tom, jak záměry formulované vládou měly nezamýšlené účinky při praktické realizaci. Kvalitativní metody použité v této studii sestávají z pozorování účastníků z autorčina terénního výzkumu odpadlíků v dánském programu pro automechaniky, v němž byla zapsána jako žákyně po dobu 30 týdnů. Pozorování byla odvozena z terénních poznámek, vyučovacích a testovacích materiálů a z rozhovorů se žáky, učiteli, školním poradcem a ředitelem školy. Podle dánského ministerstva školství by hodnocení kompetencí mělo popisovat nezbytné kompetence žáků během prvních dvou týdnů a sledují postup žáků na různé úrovni způsobilosti. V rozporu s oficiálními záměry dostalo několik žáků v každé začínající třídě radu, aby hledali alternativní vzdělávání, což mělo odrazující účinek.	MARITZ, Alex & BROWN, Chris. Enhancing entrepreneurial self-efficacy through vocational entrepreneurship education programmes. [Podporovat podnikatelskou zdatnost programy odborného podnikatelského vzdělávání.] JVET, Vol. 65, no. 4 (2013), p. 543-559, 7 tab., lit. 70. Výsledky longitudinální evaluace programu odborného podnikatelského vzdělávání (<i>entrepreneurship education programme</i> – EEP) používající měřítka podnikatelské zdatnosti (<i>entrepreneurial self-efficacy</i> – ESE). K měření skóre ESE byla použita empirická škála směřující longitudinální a realizační metodu. Výsledky ukazují, že účast v programu měla velký pozitivní vliv na skóre ESE u všech účastníků. Markantně se zvýšilo skóre u žen, účastníků starších 40 let a účastníků, kteří nemají mezi příbuznými podnikatele. Autoři poskytují důkaz hodnoty odborného EEP a podnikatelského vzdělávání ve zvýšení ESE účastníků. Toto zjištění mohou prakticky použít školy a programy odborného EEP, činitelé v hospodářské politice a nastupující podnikatelé. Hodnota této práce spočívá v její odezvě na volání akademické literatury po longitudinálních evaluačních měřeních podnikatelského vzdělávání a odborného EEP a demonstuje finančním orgánům vnitřní hodnotu tohoto vzdělávání.
COE, Patrick J. Apprenticeship programme requirements and apprenticeship completion rates in Canada. [Požadavky programů učňovství a míra ukončování učňovství v Kanadě.] JVET, Vol. 65, no. 4 (2013), p. 575-605, 12 tab., 2 grafy, lit. 18. V posledních 20 letech se značně zvýšil počet nových registrací učňovství v Kanadě. Tomu však neodpovídá počet ukončených učňovství. Míry ukončování se značně liší mezi provinciemi, obory a délkou učení. V Kanadě jsou programy učňovství regulovány provinciemi a zde existují rozdíly v požadavcích programu v oborech, provinciích a délce učení. Článek zjišťuje, jak se míra ukončení vztahuje k rozdílným ve struktuře programů učňovství. Existuje jen málo dokladů o tom, že délka pracovní praxe nebo požadavky odborné přípravy působí jako překážka ukončení učňovství. Na ukončování učňovství má však vliv způsob, jakým je odborná příprava poskytována.	TREUER, Kathryn von, MCHARDY, Katherine & EARL, Celisha. The influence of organisational commitment, job involvement and utility perceptions on trainees' motivation to improve work through learning. [Vliv angažovanosti organizace, zapojení práce a vnímání užitečnosti na motivaci učících se zaměstnanců zlepšit svou práci vzděláváním.] JVET, Vol. 65, no. 4 (2013), p. 606-620, 2 obr., 5 tab., lit. 41. Příprava na pracovišti je klíčovou strategií, kterou podniky často používají k optimalizaci výkonu. Motivace učících se významně ovlivňuje míru, do níž si to, co se naučili ve vzdělávacím programu, přinesou na pracoviště a zvýší tak svůj výkon. Studie zkoumá vztah mezi několika komponenty revidovaného modelu evaluace rozvoje lidských zdrojů a výzkumu. Modul poskytuje rámec pro diagnostiku a pochopení příčinných vlivů výstupů ze zásahů rozvoje lidských zdrojů na efektivnost profesní přípravy. Data byla získána z onlinového dotazníku vyplněného 105 zaměstnanci různých firem. Zjištění odhalila, že emocionální angažovanost organizace, zapojení práce a vnímání užitečnosti predikují motivaci učít se a přenášet výsledky učení.

Nové knihy v knihovně

Názorné vyučování a škola : historický vývoj a současné trendy používání didaktických pomůcek. Uspořádala Magdaléna Šustová. 1. vyd. Praha : Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, 2013. 215 s. (Historia scholastica ; II) ISBN 978-80-86935-22-5 Sg. 6926

V období Československé republiky se počet drobných výrobců a nakladatelů snížil na úkor větších, především učitelských podniků, které mezi sebou soutěžily, což se projevovalo nejen na vyšší kvalitě výrobků, ale i na jejich nižší ceně.

NÚV.

Faktory ovlivňující kvalifikaci vzdělavatelů v odborném vzdělávání : 14. setkání partnerské sítě TTnet ČR. Setkání se konalo 18. – 19. června v Kostelci na Černých lesy. Editorka: Hana Čiháková. Praha : Národní ústav pro vzdělávání, 2013. 36 s. ISBN 978-80-7481-005-3 Sg. 6925

Z obsahu: Význam učebnice pro výuku * A Comparative Study of Grammar Translation Method and Communicative Approach in CLIL Approach * ReferNet a jeho využití pro učitele v odborném vzdělávání * Multimediální učebnice didaktických technologií * Etické faktory ovlivňující kvalifikaci vzdělavatelů v odborném vzdělávání stavebního managementu * Reflexe v případových studiích * Využití funkcí subobvodů a hierarchický funkční blok ve výuce s využitím simulace elektronických obvodů programem Multisim * ŠVP a příprava budoucích učitelů.

<http://www.nuv.cz/uploads/TTnet/sborniky/TTnet14a.pdf>

Znovuobjevené knihy

Dvacáté století : kniha o vědě, technice a kultuře 1960.

1. vyd. Praha : Orbis, 1960. 441 s. Sg. 14983

A když už jsme u plavby, připomeneme si, co každý beztak ví: že jsme zakoupili postupně deset zámořských lodí, které brázdí oceány mezi Evropou a Dálným východem. Jsou to lodi Republika, Julius Fučík, Lidice, Dukla, Mír, Orava a cisternová loď Ostrava, která uveze přes 20 000 tun tekutého nákladu ... a je to největší loď našeho námořního obchodního loďstva. Naposledy byly zakoupeny lodě: Kladno, postavené v japonských loděnicích, Orlik a Pionýr.

(Poznámka na okraj: V roce 1994 se z Československé námořní plavby stala Česká námořní plavba a.s., která do roku 1998 rozprodala všechny lodě, a tím skončila. ČR nyní žádnou námořní plavbu nemá.)

LIPS, Julius.

O původu věcí. 1. vyd. Praha : Orbis, 1960. 301 s. (Věda a život). Název originálu: *Vom Ursprung der Dinge* Sg. 14973

Jak výborně může chutnat káva, horký nápoj, který dobyl svět, ví jen cestovatel, který ji pil v jejím mateřském světadílu – v Africe. Nazývá se podle místa svého původu, jihoetiopské provincie Kaffa, a pěstuje se dnes téměř ve všech tropických oblastech ve více než padesáti druzích. Teprve v 15. století se dostala do Arábie a na Jávou. O dvě stě let později ji poznali lidé v Jižní Americe a v ostatních dílech světa.

SVOLINSKÝ, Karel.

Rostliny. Text Jaroslav Petrbok. 1. vyd. Praha : Státní nakladatelství dětské knihy, 1960. 374 s. Sg. 15338

... v hájích na vápencových skalách je rozseto plno modrých, jako malovaných kvítků. Je to jaterník podléška (Hepatica nobilis Mill.). ... Proč podléška? Že bývá pod lískami. A proč jaterník? Když její listy zvadnou, mají barvu jater.

HORVAI, Ivan.

Záhady duševního života. 2., přeprac. vyd.

Praha : Orbis, 1960. 371 s. Sg. 15041

Nakolik se v minulosti vědeckým snům věřilo, ukazuje příklad starořecké Sparty, kde byli zaměstnání zvláštní státní úředníci, tzv. efoři, jejichž povinností bylo vydávat důležité státní zákony a řídit se přitom obsahem snů, které se jim zdály během jejich spánku v chrámě.

BORECKÝ, Bořivoj a kol.

Antická kultura. 1. vyd. Praha : Orbis, 1961. 361 s.

(Malá moderní encyklopedie ; Sv. 24) Sg. 15413

Aristoteles prozkoumal přibližně 500 živočichů, což je na tehdejší dobu úctyhodný počet, a provedl jejich klasifikaci.

KOMENSKÝ, Jan Amos.

Cesta světla dosud vyhledaná a i nadále vyhledávaná : to jest promyšlené pátrání jak v blížícím se soumraku světa úspěšně šířit světlo rozumu, moudrost, po všech myslích všech lidí a po všech národech. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1961. 305 s. Sg. 15410

Také jsem řekl, že ve věcech přirozených jsou nám předepsány vzory našich činů a že proto je třeba poznávat cestu přírody bez omylu, abychom mohli naše cesty vykonávat bez spleťtého bloudění. Viděli to už dávno ti, kdo řekli, že umění je napodobitelkou a dcerou přírody; rovněž ti, kdo řekli, že příroda je nejlepším vůdcem a že kdo ji následuje, nemůže se mylit.

MALÝ, Adolf.

Sklenářství. 1. vyd. Praha : Státní nakladatelství technické literatury, 1960. 305 s. Sg. 15161

Sklenářský diamant je hlavní sklenářův nástroj k řezání skla. Skládá se z pěti částí: držadla, znaménka, nástrčku, kládka a diamantového zrna.

MATISSE, Henri, 1869-1954.

Umění rovnováhy : výbor (s kresbami autora). 1. vyd. Praha : Československý spisovatel, 1961. 109 s.

(Otázky a názory ; sv. 31) Sg. 15479

Sním o umění vyrovnaném, čistém, klidném, bez znepokojivého nebo příliš náročného námětu, aby bylo pro každého duševního pracovníka, pro člověka z praktického života i například pro spisovatele ulehčením a úlevou mozkové činnosti, čímsi podobným dobrému kreslu, v němž si člověk odpočine po tělesné námaze.

Zajímavé internetové adresy



Řecké předsednictví EU 2014

Na stránkách předsednictví se můžete průběžně seznamovat s pracovním i kulturním programem; prohlédnout si krásy předsedající země; zjistit, kolik ostrovů a ostrůvků tvoří celou zemi (Řecko v číslech); objednat si *GR2014.EU Newsletter*; pustit si videa či živé vysílání. <http://www.gr2014.eu/>



Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa

Na stránkách Evropské komise můžete shlédnout vtipné video podporující iniciativu Komise, jejímž záměrem je pomocí nových kompetencí a pracovních míst do roku 2020 dosáhnout 75% zaměstnanosti obyvatel v ekonomicky aktivním věku (20–64 let). Stránky jsou ve všech úředních jazycích EU, video (možná zatím) jen anglicky.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=958&langId=cs>



Praha – město literatury

Na této stránce můžete na mapě Prahy vyhledávat místa, která se vztahují k autorům, institucím (nakladatelství apod.), literárním událostem a dílům.

Hrabal, Bohumil (1914-1997) Jedna z nejvýraznějších osobností české poválečné prózy. Objevitel specifického typu literární postavy, tzv. pábitelů. Do jednopokojového bytu v libeňské ulici Na Hrázi č. 24 se Bohumil Hrabal nastěhoval v září 1950 a žil v něm až do června 1973, kdy byl byt označen za hygienicky

závadný. Dům stojící na místě, které Hrabal nazýval „Na Hrázi Věčnosti“, byl zbourán na jaře 1988 v souvislosti s výstavbou metra. <http://www.prahamestoliteratury.cz/cz/historicka-mapal>



Praha v knihovně

Projekt Městské knihovny v Praze, k němuž patří i předchozí odkaz, propojuje mapy s katalogem knihovny. Umožňuje podrobnější vyhledávání institucí než mapy.cz (viz obrázek).

Hledaná Weilova vystupuje na mapě pod dívčím jménem Pod stanicí.

<http://www.mlp.cz/cz/projekty/on-line-projekty/praha-v-knihovne/o-projektu/>



Evropský portál pro mládež

Podnázev je *Informace a příležitosti pro mladé z celé Evropy*. Na portálu si mladí lidé mohou zvolit jazyk, který jim vyhovuje, a zemi, o níž mají zájem. (Např. na dánských stránkách už najdou video *Study in Denmark – in the heart of Scandinavia*, portál se však zřejmě bude naplňovat postupně.) Mohou si také vybírat z osmi témat od sociálního začleňování po zdravý životní styl.

<http://europa.eu/youth/cs>



Středověk

Webové stránky Jiřího Marounka mapují především pravěké až raně středověké pevnosti. Obrázek ukazuje zříceniny hradu Lipý, severně od řeky Ploučnice, v nároží historického centra České Lípy. Poprvé je uváděn v predikátu k roku 1272. (Mezi hradišti najdete i Hostivař.) <http://stredovek.com>

Zpravodaj – Odborné vzdělávání v zahraničí vydává Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10, Redakce: anna.konopaskova@nuv.cz, tel. 274 022 133. <http://www.nuv.cz/publikace/zpravodaj-odborne-vzdelavani-v-zahranici-1>